

I. DISPOSICIONS GENERALS

MINISTERI DE L'INTERIOR

19564 *Reial decret 1849/2009, de 4 de desembre, pel qual es modifica el Reial decret 515/2005, de 6 de maig, que estableix les circumstàncies d'execució de les penes de treballs en benefici de la comunitat i de localització permanent, de determinades mesures de seguretat, així com de la suspensió de l'execució de les penes privatives de llibertat.*

La pena de treballs en benefici de la comunitat va ser introduïda pel Codi penal de 1995 com una manifestació del principi de reinserció i dels nous valors que l'anomenat Codi penal de la Democràcia consolidava.

La previsió legal inclosa en els articles 53 i 88 de l'esmentat text legal restringia l'aplicació d'aquesta pena a l'àmbit de la responsabilitat personal subsidiària en cas d'impagament de la multa i al de la substitució de les penes privatives de llibertat. La seva aplicació va ser escassa, atesa la novetat de la figura, la manca d'infraestructures i la deficient conscienciació sobre la seva utilitat per part de les institucions obligades.

Amb posterioritat, diferents normes, entre les quals es pot assenyalar la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers; la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere; la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, de modificació del Codi penal, i la Llei orgànica 15/2007, de 30 de novembre, de modificació del Codi penal en matèria de seguretat viària, han estès molt significativament el recurs a aquest tipus de pena.

La generalització del recurs a aquesta pena no ha vingut acompanyada, no obstant això, de la necessària oferta de llocs de treball per dur-la a terme i, d'altra banda, en la pràctica aquesta pena ha demostrat disfuncions que s'han de corregir i es poden corregir. Amb aquests fins es promou la present reforma.

Es modifiquen, en primer lloc, les institucions obligades a facilitar els treballs per tal d'adequar aquesta obligació als termes que estableix el vigent Codi penal.

En efecte, l'article 49.3 del Codi penal, tant en la seva redacció original com en la derivada de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, imposa l'obligació de facilitar el treball en benefici de la comunitat a «l'Administració», sense més precisions. D'altra banda, la Llei orgànica 1/1979, de 26 de setembre, general penitenciària, no atribueix competències ni obligacions sobre aquesta pena a les autoritats penitenciàries.

Tot i això, el Reial decret 515/2005, de 6 de maig, objecte de la present reforma, amb la saludable intenció de facilitar els compliments i davant la falta d'iniciativa de comunitats autònomes i administracions locals, va assumir l'obligació de facilitar els treballs.

Aquesta obligació, que va més enllà del que requereix el Codi penal, s'ha mostrat insuficient per a la solució del problema de l'oferta de places, solució que exigeix la col·laboració activa d'altres administracions i, d'altra banda, no respon adequadament a la finalitat de la pena, ja que són preferentment les administracions locals i autonòmiques les que, per la seva proximitat al penat i pels seus fins i objectius, estan en millors condicions de portar a terme la comesa d'oferir tasques d'utilitat social que permetin la reparació del dany causat pel delictes.

Es modifica, d'altra banda, el procediment d'execució, responant als principis de celeritat i simplificació de tràmits, sota el prisma de la coordinació necessària entre els òrgans que hi participen.

Es preserven les garanties de contradicció del penat, que queda salvada amb la seva audiència i al·legacions i amb la possibilitat de recórrer contra la resolució del Jutjat de Vigilància Penitenciària. Se suprimeix, no obstant això, l'anomenat segon consentiment del penat, que ha significat una font rellevant d'endarreriments i

disfuncions, ja que és innecessari i no el preveu l'article 49 del Codi penal, que només obliga a aquest amb anterioritat a la imposició de la pena, no en un moment posterior.

Finalment, s'estableixen els mecanismes necessaris per dotar de més rigor el seu compliment. La modificació tendeix a fomentar el compliment de la transcendental i, amb freqüència, eludida compareixença, i fonamentar possibles accions per la comissió del delictes esmentat.

Respecte al contingut d'aquesta pena, a l'article 6 s'introdueix la possibilitat que la pena de treballs en benefici de la comunitat es pugui complir mitjançant la realització de tallers d'activitats en matèria de seguretat viària. La modificació respon a la necessitat d'utilitzar uns recursos ja existents d'utilitat pública, de naturalesa similar en la seva finalitat reparadora al delictes comès pel penat.

En virtut d'això, a proposta del ministre de l'Interior, d'acord amb el Consell d'Estat i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres en la reunió del dia 4 de desembre de 2009,

DISPOSO:

Article únic. *Modificació del Reial decret 515/2005, de 6 de maig, que estableix les circumstàncies d'execució de les penes de treballs en benefici de la comunitat i de localització permanent, de determinades mesures de seguretat, així com de la suspensió de l'execució de les penes privatives de llibertat.*

El Reial decret 515/2005, de 6 de maig, queda modificat de la manera següent:

U. L'article 4 queda redactat de la manera següent:

«Article 4. *Determinació dels llocs de treball*

1. El treball en benefici de la comunitat l'ha de facilitar l'Administració estatal, autonòmica o local que, amb aquesta finalitat, poden establir els oportuns convenis entre si o amb entitats públiques o privades que duguin a terme activitats d'utilitat pública, i han de remetre mensualment a l'Administració penitenciària la relació de places disponibles en el seu territori.

2. L'Administració penitenciària ha de supervisar les seves actuacions i els ha de prestar el suport i l'assistència necessaris per al seu eficaç desenvolupament.

3. El penat pot proposar un treball concret que ha de valorar, en un informe previ, l'Administració penitenciària. En aquest cas, l'Administració penitenciària, després d'analitzar la proposta oferta pel penat, ha d'emetre un informe al Jutjat de Vigilància Penitenciària en el qual ha de valorar la proposta i, en especial, si compleix els requisits que estableixen el Codi penal i aquest Reial decret, a fi que adopti la decisió corresponent».

Dos. L'article 5 queda redactat de la manera següent:

«Article 5. *Entrevista i selecció de treball*

1. Els serveis socials penitenciaris, una vegada rebuts el testimoni de la resolució i els particulars necessaris, han d'entrevistar el penat per conèixer les seves característiques personals, capacitat laboral i entorn social, personal i familiar, per determinar l'activitat més adequada. En aquesta entrevista s'ha d'informar el penat de les diferents places existents, amb indicació expressa de la seva comesa i de l'horari en què l'ha de dur a terme; així mateix, s'ha d'escoltar la proposta que el penat faci.

2. Després de l'entrevista, els serveis socials penitenciaris han d'eleva la proposta de compliment de la pena al Jutjat de Vigilància Penitenciària perquè l'aprovi o la rectifiqui.

3. Quan els serveis socials penitenciaris citen el penat per a la compareixença de l'apartat primer l'han d'advertir de les conseqüències de la seva no-compareixença. En els supòsits d'incompareixença no justificada han de remetre els testimonis oportuns a l'òrgan sentenciador.»

Tres. Els apartats 3 i 4 de l'article 6 queden redactats de la manera següent:

«3. La realització del treball no és retribuïda.

4. La pena de treballs en benefici de la comunitat imposada en delictes contra la seguretat en el trànsit es pot complir mitjançant la realització de tallers d'activitats en matèria de seguretat viària organitzats per les autoritats corresponents. Aquests tallers consten d'una fase formativa i d'una altra de realització d'activitats d'utilitat pública.»

Quatre. Els apartats 1 i 2 de l'article 7 queden redactats de la manera següent:

«1. Durant el compliment de la condemna, el penat ha de seguir les instruccions que rebí del Jutge de Vigilància Penitenciària i dels serveis socials competents i les directrius de l'entitat per a la qual presti el treball.

2. Els serveis corresponents de l'Administració que hagi facilitat el treball han d'informar periòdicament els serveis socials penitenciaris de l'activitat que està duent a terme el penat i de les incidències rellevants durant el desenvolupament del pla d'execució, així com de la seva finalització.»

Cinc. L'article 27 queda redactat de la manera següent:

«Article 27. Coordinació en casos de penes o mesures de seguretat imposades per jutjats de violència sobre la dona.

En els casos en què alguna de les penes o mesures que preveu aquest Reial decret siguin imposades per fets relacionats amb la violència de gènere, amb l'objectiu de garantir la protecció de les víctimes, els serveis socials penitenciaris han de coordinar les seves actuacions amb les forces i cossos de seguretat, les oficines d'assistència a les víctimes i la Delegació del Govern per a la Violència de Gènere.»

Disposició final primera. *Títol competencial.*

Aquest Reial decret es dicta a l'empara del que disposa l'article 149.1.6a de la Constitució, que atribueix a l'Estat la competència exclusiva en matèria de legislació penitenciària.

Disposició final segona. *Entrada en vigor.*

El present Reial decret entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Madrid, 4 de desembre de 2009.

JUAN CARLOS R.

El ministre de l'Interior,
ALFREDO PÉREZ RUBALCABA